

Loca in quibus decretum Tridentinum publicatum in Asia non est, haec recensentur :

1. In vicariatu Sutchuensi, saltem usque ad annum 1803. (123).
2. In non paucis imperii Sinensis provinciis (124).
3. In regionibus orientalibus generatim sub ditione Turcica et Persica constitutis, de quibus nulla specialis facta est mentio (125).

Loca vero in quibus dubium est utrum facta fuerit concilii Tridentini decreti publicatio, haec mihi nota sunt :

1. In Syria (126).
2. In insula Cypri (127).
3. Sub aliquo respectu in ora Malabarica (128).

ingium illic celebratum inter catholicam et protestantem coram protestante ministro.

(123) Id habetur in synodo Sutchuensi hoc an. 1803. celebrata in qua cap. IX. §. V. legitur. « Quamvis matrimonia clandestina seu sine praesentia sacerdotis celebrata, valida sint iis in locis, ubi decretum conc. Trid. non fuit publicatum, aut saltem non fuit observatum tanquam lex concilii, prout de hoc vicariatu constat etc. »

(124) Patet ex superius relatis.

(125) A congreg. S. off. 1845. 12. Maii et a congreg. de propag. fide 1785. decisum est valere matrimonium per consensum datum coram magistratu turcico.

(126) Ex Actis congreg. de propag. fide eruitur ad interpellationem vic. apostolici, atque ex huius responsione. videri in Syria non fuisse publicatum, quia illarum missionum praefecti affirmabant, non fuisse promulgatum sub debitis formis, dum alii contendebant fuisse debito modo promulgatum, eo quod fuerint regiones illae sub ditione Veneta post celebrationem concilii Tridentini.

(127) Eadem ratio valet pro insula Cypri, ac de missionibus Syriae; nam vic. apostolicus Aleppi an. 1764. existimabat in hac insula fuisse publicatum decretum Trid. ac innitebatur huic motivo, quod nempe Veni non fuerint exinde expulsi nisi an. 1570. id est sex an. ex quo confirmatum fuerat concilium Tridentinum. Res est incerta.

(128) In congreg. de propag. fide an. 1764. 4. Sept. relatum est non constare sufficienter promulgatum conc. Tridentinum in Malabarica, quia licet fuerit ab arch. Goano acceptatum decretum in quadam synodo, tamen non fuerat publicatum lingua Syriaca aut Malabarica; quapropter revocabatur decretum S. con-

III. AFRICA. - Pauca mihi suppetunt istius regionis documenta; publicatum videtur Tridentinum decretum

1. Tripoli in Barbaria seu Mauritania (129).
2. Iuliae Caesareae, seu Algieri (130).

Non habet vigorem lex Tridentina.

1. In Abyssinia (131).

IV. - AMERICA. Cum bifariam dividatur haec orbis pars, scilicet in meridiionalem et in septentrionalem; de utraque subiiciam quae colligere potui circa publicationem Tridentini decreti. Porro in America meridionali publicatum fuit.

1. In omnibus regionibus, quae sub ditione quondam fuerunt sive Hispanorum sive Lusitanorum.
2. Curaçao nominatim in Mexico (132).
3. In insula SS. Trinitatis (133).

greg. concilii an. 1675. « Ubi decretum eiusdem concilii.... non est publicatum » in parochia, valere matrimonia contracta absque observatione formae a conc. » praescriptae. »

Analoga resolutio data est a congreg. S. off. 6. April. 1669. sub Clemente IX. (129) Ex Act. congreg. de propag. fide an. 1802. constat, in usu fuisse publicationes a conc. Tridentino praescriptas ad ineunda coniugia; quocirca allatum est sufficiens fundamentum ad adstruendam observationem huius decreti, atque efficax praesumptio de publicata ibidem lege Tridentina circa matrimonia.

(130) Ex litteris datis ad sac. congreg. de propag. fide a D. Le Roy, vicario apostolico provinciarum Algeriensis, et Tunetensis die 26. Iunii 1769. huius tenoris: « Fidem facimus, et attestamus decretum sacrosancti conc. Tridentini » quantum ad matrimonia clandestina in nostra Ecclesia vicariis, et in tribus aliis » in hac civitate Algeriensi existentibus die dominica quinquagesimae, quinta » mensis Februarii an. 1769. de mandato summi pontificis fel. mem. Clementis XIII. fuisse publicatum inter missarum solemnias sine ulla cuiuscumque » oppositione et reclamatione. In quorum fidem etc.

Quod documentum effecit, ut a sac. congreg. nullum declararetur matrimonium ibidem celebratum sine forma Tridentina, quod prius in hypothesi de non facta publicatione *valide in initum* edixerat.

(131) Ex litteris datis ad sac. congreg. de propag. fide. an. 1840.

(132) Patet ex extens. declarat. Benedictinae, de qua postea.

(133) Et in hac insula extensa fuit declaratio Bened. XIV., ut videbimus. Ergo publicatum fuit decretum.

Quoad Americam septentrionalem idem decretum promulgatum est.

4. In Canada (134).
5. In Florida (135).
6. In Lovisiana superiore et inferiore (136).
7. In urbe Detroitensi (Détroit) (137).
8. In urbe et dioecesi Quebecensi, saltem *ex parte* (138).

Constat non fuisse publicatum.

1. In dioecesi Baltimorensis (139).

Dubium adhuc viget, num fuerit promulgatum.

1. In universa dioecesi Detroitensi (Détroit) Mechingan (140).

(134) Pariter in hac provincia praesertim inferiori, data est extensio declarationis Benedicti XIV. quia vigeat decretum conciliare.

(135) Item.

(136) Item.

(137) Feria IV. die 26. Ian. 1842. in congreg. s. off. « Eminentiss. dixerunt non constare ex deductis de promulgatione decreti Trident. in universa dioecesi Detroitensi, *excepta paroecia civitatis Detroitensis, etc.*

(138) Ex Act. sac. congreg. de propag. fide 1824. colligitur, scriptum esse ad archiep. Quebec. : « Si agatur de missionibus aut paroeciis iam praeeistentibus, non esse quidem necessariam, sed posse expedire publicationem conc. Tridentini. Si vero agatur de missionibus aut paroeciis erigendis ex integro, iisque in locis, ubi non viget observantia decreti, *omnino esse publicandum*, erectione confecta, ut vigeat clandestinitatis impedimentum. »

(139) Ex litt. 15. Dec. 1817. « Cum eae sint in foederatis istis Americae septentrionalis provinciis circumstantiae, ut Tridentini decreti publicatio quoad matrimonia multo plus detrimenti, quam utilitatis afferat, S. congreg. convenit, ut ipsius decreti, promulgatio tandiu differatur, quamdiu salutare effectus, quos lex sibi proposuit, haud sit allatura. » Et reipsa nondum publicatum decretum est.

(140) Post nuper descripta verba ex congreg. S. off. 26. Jun. 1842. ita prosequuntur eminentiss. « Ideoque non esse inquietandos, qui matrimonia per dioecesim inierunt, non servata formula concilii, dummodo nullum esset canonicum impedimentum. »

Quae confirmantur ex decreto synodi illius region. an. 1845. his verbis concepto : « Censuerunt Patres haud expedire decretum Tridentin. de clandestino matrimonio *ad alias paroecias dioeceseos Detroitensis* extra ipsam civitatem extendere, nec ad alias dioeceses Americae septentrionalis praeter eas, in quibus iam noscitur promulgatum, et orandum S. Sedem, ut *dispenset quoad ipsam civitatem.* »

2. In California superiore (141).

4. In dioecesi ac provincia Quebecensi in Canada superiore (142).

Atque haec sunt, quae colligere potui suisque documentis communire. Ast non satis prospexissem huic argumento, nisi adicerem loca omnia, quibus ex S. Sedis indulto extensa est declaratio data a Benedicto XIV. de matrimoniis Hollandiae. Haec enim historica notitia non parum inservit dirimendis quaestionibus, quae identidem insurgunt circa valorem coniugiorum. Nam, ut vidimus, haec declaratio data est ad connubia sive haereticorum inter se, sive ad connubia mixta valida declaranda, sive quae in Foederatis provinciis Hollandiae inita fuerint, sive quae in posterum inirentur sine praesentia parochi, quamvis illic publicatum iam fuerit concilii Tridentini decretum de matrimoniis clandestinis.

Porro, ut ostendimus allatis documentis ac decisionibus Roman. congregationum, ubilibet locorum, in quibus concilii Tridentini decretum promulgatum est ac observatum, etiamsi regiones illae in ditionem venerint haereticorum, christiani omnes lege illa tenentur, atque ideo coniugia illic celebrata sine hac forma, caeteris paribus, nulla ac irrita habentur.

Ut huic incommodo occurrerent Romani pontifices identidem declarationem illam, quae pro sola Hollandia primitus data est ad alias regiones, quae in pari necessitate versabantur, extenderunt.

Eadem autem methodo in horum locorum recensione utemur, quam prosecuti sumus circa publicationem decreti Tridentini, ut ordini et claritati inserviamus, incipientes ab Europa. Itaque :

- I. In EUROPA ipsemet Benedictus XIV. non solum in foede-

(141) Ex congreg. S. off. 1855. hoc anno solo praesumptio habebatur de decreti promulgatione, eo quod a missionariis Hispan. illuc fides delata fuerit. Ast adhuc desideratur optata necessaria certitudo.

(142) Recolantur paulo ante adducta ex actis congreg. 1824.

ratorum ordinum Belgii provinciis valida esse memorata coniugia edixit, sed praeterea.

1. Similia matrimonia valida esse etiam contracta extra fines domini eorumdem foederatorum ordinum ab iis, qui addicti sunt militaribus copiis, quae ab iisdem foederatis ordinibus transmitti solent ad custodiendas, muniendasque arces conterminas; dummodo uterque coniux ad easdem copias pertineat (143), declaravit.

2. Huiusmodi declarationem complecti etiam matrimonia contracta in civitate Traiecti ad Mosam, quamvis non iure domini, sed oppignorationis tantum a republica foederatorum ordinum possessa, voluit (144).

Ubi animadvertendum est ex epistola decretali eiusdem pontificis ad P. Paulum, carmelitam exalceatum in iisdem provinciis missionarium, quae incipit *Redditae sunt*, sub die 17 Sept. 1746. edixit, huiusmodi declarationem non suffragari sponsis utrisque catholicis ibidem degentibus, si coram civili magistratu, aut haeretico ministro consensum in matrimonium de praesenti emiserint, nec illud ad formam Tridentini contraxerint, aut post contractum more haeticorum, consensum coram Ecclesia non renovaverint (145).

3. Uratislaviae an. 1765. ex quo sub ditione Borussiae extitit (146).

4. Ulmiae an. 1774. in ditione regni Wurtemberg. (147).

5. Illi Poloniae parti, quae ab an. 1780. in Russiaci imperii ditionem venit, quae administrata erat ab episcopo Mallo (148).

(143) In cit. Const. die 4. Novemb. 1741.

(144) Ibid.

(145) Ex eiusdem pontificis Bullario tom. III. pag. 585.

(146) Ex actis congreg. de prop. fide.

(147) Ibid.

(148) Ex Actis S. congreg. de propag. fide. Nempe primum ad hanc Poloniae partem extensa est, postea vero, ut dicitur paulo infra, ad alias protensa est.

6. Ducatus Cliviensi regno Borussiae obnoxio anno 1795. (149).

7. Incolis civitatis Maastricht (Traiecti ad Mosam) prope Leodium anno 1836. (150).

8. Constantinopoli eiusque suburbiis an. 1769. quamvis Benedictina declaratio non fuerit expresse extensa, aequivalenter idem constitutum est quoad illa loca, in quibus publicatum fuerat conc. Tridentinum, dum valida, quamvis illicita, contracta illic matrimonia edicuntur (151).

9. Sic etiam in Hibernia an. 1785. (152).

10. In provinciis Rhenanis sub ditione Borussiae anno 1830. (153).

(149) Item, et apposito Brevi Pii VI.

(150) Item.

(151) Ex Decr. S. off. feria V. 20. August. 1769. « Sanctitas sua auditis etc. decrevit quod per S. congreg. de propag. fide scribatur vic. » apostolico Constantinopolitano, opportuna capta occasione, eidemque » significetur, matrimonia tam contracta quam contrahenda, vel *inter » utramque partem haeticam*, vel *inter unam catholicam et alteram » haeticam* in civitate Constantinopolitana et eius suburbiis esse valida, » sed illicita, ideoque parochos huiusmodi matrimoniis contrahendis nullum » omnino consensum, nec praesentiam praestare debere. »

(152) Ex Decr. congreg. S. off. 1785. feria V. 7. Mart. « Sanctiss. auditis etc. decrevit matrimonia mixta in Hibernia contracta et contrahenda, » non servata forma conc. Tridentini in iis locis, in quibus decretum » eiusdem concilii sess. 24. c. 1. De ref. fuit forsitan promulgatum, alio » non concurrente canonico impedimento, quamvis illicita, habenda tamen » esse uti valida, idque significandum archiepiscopis et episcopis dicti » regni, eosque hortandos, ut curent retrahere catholicos ab huiusmodi » illicitis nuptiis. »

(153) Ex Brevi Pii VIII. ad episcop. Borussiae Rhenanae: « Iam vero ad » coniunctiones quod attinet, quae *isthic* usque ad praesens tempus *sine » parochi praesentia* initae sunt... per nostras litteras volumus ac mandamus, *ut matrimonia mixta*, quae posthac in *vestris dioecibus* contrahi contingat, non servata forma a conc. Trident. praescripta, si eisdem » nullum aliud obstet canonicum impedimentum, *pro ratis ac veris con- » nubiiis* habeantur, prout nos, auctoritate nostra apostolica, matrimonia » ea vera ac rata fore declaramus, atque decernimus, contrariis quibus- » cumque non obstantibus ».

11. In provincia Posnaniensi et Gnesnensi pariter sub ditione Borussica an. 1841. (154).

12. In universo imperio Russiaco, et in regno Poloniae an 1844. (155).

13. Extensa fuit declaratio Benedictina in Mosa Traiectana ad parvum S. Petri suburbium in vicariatu Limburgi an. 1844. (156).

Et haec quidem quoad illas regiones, quibus dominantur principes acatholici; nam quod attinet ad illas, quae subsunt orthodoxis seu catholicis nunquam voluit Sedes apostolica eandem declarationem extendere.

Verumtamen peculiare temperamentum caepit in ordine ad matrimonia *mixta*.

1. In Bavaria an. 1834. (157).

(154) Prout liquet ex Epistola Gregorii XVI. ad archiepiscopum Posnaniensem et Gnesnensem Martinum Dunin die 22 mai 1841. in qua ita scripsit summus Pontifex « lam vero, quod de catholicis quaeris, qui » contra formam Tridentini concilii matrimonia parochi suo non praesente » cum acatholicis contraxerint, habentes ob oculos quae de vi nuptiarum » huiusmodi in aliis istius Borussici regni dioecesibus a sancta hac Sede » diversis temporibus decreta sunt, inspectisque tuarum quoque dioece- » sium peculiaribus circumstantiis, ac re, uti par erat, perpensa, edi- » cimus, et Apostolica nostra auctoritate decernimus, ut matrimonia eadem, » ubi aliud eis non obstat canonicum dirimens impedimentum, *etsi illicita » omnino sint, habeantur tamen uti valida*. Hinc vero ad rationem quod » attinet erga resipiscentes tenendam, respondemus, posse ipsos ad sacra- » mentorum participationem admitti, postquam idonea dederint verae poeni- » tentiae signa. »

(155) Ex congreg. negotiorum extraordinariorum ecclesiasticorum decre- » tum est: « Respondendum *oretenus* matrimonia *mixta*, quae in *Russiaco » imperio* et in *regno Poloniae* inita sint praeter formam a Tridentino » concilio praescriptam, esse prudenter dissimulanda, et quamvis illicita, » *pro validis habenda*, nisi tamen aliud obstat canonicum dirimens im- » pedimentum. » 19. Augusti 1844.

(156) Ex congreg. S. off. an. 1844.

(157) Ex quadam instructione data ab apost. Sede ac typis edit. 12. Sept. 1854. in qua ita legitur: « Si ex temporum, locorum ac personarum condi- » tione matrimonium acatholici viri cum catholica muliere et vicissim, absque » maioris mali scandalique periculo in religionis perniciem interverti non pos- » sit, tunc sane ad maiora mala et scandala praecavenda abstinendum erit a

2. In Hungaria an. 1844. (158).

II. In ASIA. — Extensa fuit declaratio Benedicti XIV.

1. Pondicerii an. 1833. (159).

2. In Georgia, saltem aequivalenter an. 1845. (160).

3. In ora Coromandelica an. 1831. (161).

» catholico coniuge censuris ibi illum nominatim expressis corripiendo; imo » vero tolerandum, ut a parochi catholico tum consuetae proclamationes fiant, » omni tamen praetermissa mentione religionis illorum, qui nuptias sunt » contracturi, ut etiam de factis proclamationibus litterae merae testimoniales » concedantur, in quibus, (si nullum adsit dirimens impedimentum,) unice » enuncietur nil aliud praeter vetitum Ecclesiae impedimentum mixtae reli- » gionis matrimonio conciliando obstat, nullo prorsus addito verbo, ex quo » consensus, aut approbationis vel levis suspicio sit oritura. Quod si in Ec- » clesiae utilitatem, et commune animarum bonum cedere posse dignoscatur, » nuptias quamtumlibet illicitas et vetitas coram parochi catholico, potius » quam coram ministro haeretico, ad quem partes facile confugere possent, » celebrari; tunc ipse parochus catholicus, aliusve sacerdos eius vices agens, » poterit iisdem nuptiis materiali tantum praesentia, excluso quovis ecclesias- » tico ritu adesse. »

(158) Ex instructione data die 30. April. 1841. a sac. congreg. negot. extra- » ordin. ecclesiast., in qua dicitur: « Quod autem attinet ad connubiorum is- » torum (mixtorum) coram acatholico ministro, seu *non servata concilii Tri- » dentini forma* celebrationem... inspectis tam praeteritis, quam praesentibus » *locorum, de quibus sermo est*, peculiaribus circumstantiis, erunt ab episcopis » et a parochis *prudenter dissimulanda et pro validis habenda*, nisi tamen » canonicum aliunde officiat dirimens impedimentum. »

(159) Ex litteris 25. Mart. 1835. directis ad vicarium apostolicum, in quibus legitur: « His litteris adiecta Amplitudo tua reperiet duo rescripta; in quorum » altero extenditur a sanctiss. D. N. ad ista loca iurisdictioni tuae subiecta » declaratio s. m. Benedicti XIV. 4. Nov. 1841. de matrimoniis mixtis Hol- » landiae. »

(160) Ex congreg. S. off. an. 1845. Dubio siquidem excitato, num non modo tanquam illicita, sed praeterea tanquam invalida haberi deberent matrimonia contracta ex una parte catholica, ex altera autem Russica coram ministro haeretico, ubi contrahentes vi legum educare liberos tenentur in religione schismatica. Resp. « Matrimonia, de quibus agitur, tametsi sint illicita, tamen ut » valida habenda esse. »

(161) Ex litteris S. congreg. de propag. fide, ex quibus etiam habetur an. 1851. extensam fuisse eandem declarationem ad colonias Gallicas.

4. In Iaponia aequivalenter iam ab an. 1625. (162).
5. In ora pariter Malabarica sub ditione quondam Hollandiae an. 1765. (163).
6. Bombay ex quo pervenit sub ditionem soc. ab Indiis nuncupatae an. 1761. (164).

III. In AMERICA pariter sive septentrionali sive meridionali locum habuit extensio declarationis Benedictinae.

1. In provinciis Canada ex quo sub ditionem Angliae pervenerunt an. 1763. (165).
2. Curaçao an. 1851. (166).
3. In insula sanctissimae Trinitatis an. 1825. (167).

(162) Ex Act. Congreg. de propag. fide 2. Iul. 1625. « Ad dubium Iaponiae, » ubi supponitur conc. Tridentinum fuisse publicatum, plura cum fuerint matrimonia celebrata absque parochi praesentia ob penuriam sacerdotum, » maxime post persecutionem exortam an 1614. Quaeritur 1. Utrum Papa possit in praedictis matrimoniis dispensare supplendo defectum substantialis solemnitatis, ita ut contrahentes non teneantur iterum contrahere, saltem secrete, praesertim cum difficillimum sit illa matrimonia fere innumerabilia eo modo celebrare durante praesertim persecutione? — Urbanus VIII. approbans sententiam sac. congreg. propag. fidei declaravit: — Praedicta matrimonia in Iaponia sine parochis, ut praefertur, contracta, fuisse et esse valida iuxta declarationem cardinalium concilii Tridentini interpretum pro Hollandia, Zelandia et Frisia editam. »

(163) Ex Act. congreg. de propag. fide, et ex decr. 8. Maii an. 1669. probante Clemente IX. congreg. S. off.

(164) Item.

(165) Ex iisdem actis.

(166) Ex decret. congreg. S. off. cum supervenientibus novis colonis sub ditione acatholicorum, oblitterata fuerit memoria et praxis formae Tridentinae; « Eminentiss. decreverunt matrimonia clandestina hactenus contracta pro validis habenda, si nullum aliud intervenerit impedimentum, si Sanctissimo placuerit; in posterum vero contrahenda pariter pro validis esse habenda, donec ab apostolica Sede aliter statutum fuerit, salva semper lege ecclesiastica, quae eiusmodi connubia vetat etc.»

(167) Quaesita fuit extensio declarationis Benedictinae congreg. S. off. quoad matrimonia clandestina, eamque obtinuerunt illius insulae incolae; siquidem missa est ad vicarium apostolicum.

4. In utraque Lovisiana atque in Florida an. 1831. (168).

Ex hac recensione, quam maiori, qua per nos fieri potuit, diligentia hactenus prosecuti sumus, quisque facile colligere poterit, 1. reipsa illis in regionibus, in quibus decretum Tridentinum promulgatum est ac observatum, eo retineri non solum catholicos, verum etiam acatholicos sive isti sub principibus catholicis, sive sub acatholicis versentur, nisi ad illas regiones indulta fuerit declaratio Benedicti XIV. pro matrimoniis in Hollandia. 2. Eiusmodi declarationem, licet eadem adiuncta in aliis quoque regionibus vigeant ac in Hollandia, tamen, ad solam illam regionem exclusive determinatam esse, ita ut suffragari non possit, nisi auctoritate apostolicae Sedis expresse fuerit extensa (169); 3. Eadem declarationem favere solis acatholicorum coniugiis non autem catholicorum, qui omnino adiguntur propria coniugia celebrare ad normam a concilio Tridentino constitutam sub nullitatis poena. 4. Quod si coniugia mixta vi huius Benedictinae declarationis, ubi extensa est, valida habentur, id repetendum esse ex ratione ab ipso Benedicto XIV. adducta, nimirum: « Quoniam, cum coniugum » alter, tum ratione loci, in quo habitat, tum ratione societatis, » in qua vivit, exemptus sit a Tridentinae synodi lege; exemptio, qua ipse fruitur, alteri parti communicata remanet,

(168) Ex litt. an. 1831. constat a Leone XII. extensam ad has regiones fuisse declarationem Bened. XIV. pro Hollandia. Ex act. congreg. de propag. fide.

(169) Praeter ea, quae superius attulimus, quod hic asserimus, confirmatur ex responsione data a congreg. S. off. 15. Iul. 1818. ad vic. gener. Parisiens. an. 1817. Vic. enim Parisiensis hoc proposuerat dubium: « An matrimonia » contracta inter catholicos et haereticos absque parochi praesentia, licet » illicita, sint tamen valida? » Resp. « Respondendum prout etiam responsum » fuit episcopo Rosnaviensi an. 1780.; episc. Melitensi an. 1805. et rectori » Lorepediensi an. 1808. Nempe decretalem Bened. XIV. an. 1741. editam » super matrimoniis Hollandiae, *taxative* respicere tantum matrimonia in iis » provinciis contracta, non autem alia matrimonia in aliis locis et provinciis » inita, quibus idcirco applicari nequit absque nova et speciali S. Sedis declaratione, *multo minus* in Galliis, ubi decretum conc. Tridentini sess. 24. » c. 1. De ref. absque ullo dubio immediate post concilium publicatum fuit in » *universis parocciis*, et constantissime observatum. »

» *propter individuitatem contractus*, vi cuius, exemptio, quae
 » uni ex partibus competit, ad alteram, secundum etiam civi-
 » les leges, extenditur, eidemque communicatur (170). »

Et haec de principiis generalibus, quae ex publicatione sive decreti Tridentini, sive declarationis Benedicti XIV. sequuntur; nam quod spectat ad nonnullas peculiare quaestiones de matrimoniis clandestinis, quae cum illis connectuntur, de his agemus in articulo insequenti.

ARTICULUS IV.—Quaestiones nonnullae enodantur relate ad impedimentum clandestinitatis in Matrimoniis sive catholicorum sive mixtis, sive haereticorum.

Quum nobis propositum fuerit difficile hoc de impedimento clandestinitatis argumentum, quoad ejus fieri potest, elucidare, idcirco hoc in articulo incidentes varias quaestiones, quae agitari possunt immo et solent, discutiendas assumpsimus, ut circa eas singillatim quid sentiendum sit indicemus.

Prima igitur, quae sese offert, quaestio coniugia spectat eorum, qui e loco, ubi Tridentinum decretum non viget, ad locum, ubi illud viget, deveniunt. Constituimus enim, sive haereticorum, sive catholicorum et acatholicorum mixta coniugia celebrata, ubi promulgatum ac usu receptum est Tridentinum decretum, illegitima ac invalida esse, si coram alio quam proprio parcho ac duobus testibus ineantur. Interim passim contingit, ut nonnulli ex loco, in quo decretum Tridentinum non fuit promulgatum aut non est receptum, ad locum transeant, ubi obtinet ac servatur, nuptiasque celebrent aut coram ministro haeretico aut coram civili magistratu. Exinde permota quaestio: utrum istorum coniugia rata ac firma haberi nec ne debeant. Porro constans est doctorum sententia eiusmodi connubia ex regula iuris nullius prorsus esse valoris, quia ab omnibus servari debet forma recepta in illis regionibus, in quibus

(170) *De synodo dioec. lib. VI. cap. VI. n. 12.* Et revera haec ratio est, quam passim allegant sac. congregationes Romanae, dum decernunt valida matrimonia mixta illis in regionibus, ad quas declaratio Benedictina extensa est.

contractus initur. Et hoc tam pro foro civili quam pro foro ecclesiastico. Cum igitur hi suum celebrent coniugium, ubi viget lex Tridentina, quamvis regio, ex qua discesserunt, ab eadem lege exempta sit, certum est illud nullum ac irritum esse.

Hinc Schmalzgrueber post verba, quae ex eo in altero articulo adduximus, ita prosequitur: « Et hoc verum est, *etiamsi*
 » *vagi sint aut peregrini*, qui veniant ex loco *ubi Tridentinum non est receptum*, et *ibi habeant domicilium*. Et ideo
 » *si haeretici* venientes *ex sua patria ubi Tridentinum non est receptum* in locum, ubi illud receptum est, et haeresis
 » publicum exercitium non habet (171), veluti in Bavaria
 » nostra, clam contrahunt, *invalide* contrahunt; quia con-
 » tractus *regulari debent secundum leges et consuetudinem*
 » *loci*, in quo celebrantur, et non solum cives, sed omnes ibi-
 » dem contrahentes, forum loci illius sortiuntur; in omni
 » enim loco observanda est forma substantialis contractus, quae
 » pro illo loco praescripta est: idque in specie deceditur etiam
 » in contractu matrimoniali cap. *De Francia. I. De sponsal.*
 » *ubi matrimonium contractum, non observata lege, vel con-*
 » *suetudine patriae, initum tamen secundum leges loci ubi*
 » *uxor ducta est, pronunciatum validum* (172). »

Hic etiam Pirhing scribens: « *Peregrini transeuntes per locum, ubi servatur decretum concilii Tridentini, invalide* contrahunt
 » matrimonium sine parcho ac testibus, quamvis *in loco domicilii* illud decretum *non sit receptum*. Ratio est, quia
 » peregrini, saltem quoad solemnitatem contractuum, tenentur
 » ad leges eorum locorum, per quae transeunt, cum ratione
 » contractus sortiantur forum: nam ea est in unoquoque lo-
 » co substantialis forma contractus, quae pro illo praescribi-
 » tur. Si ergo in aliquo contractu non servetur forma eo
 » loco praescripta, non subsistit contractus (173). » Atque

(171) Haec clausula, ex dictis, non obstat nullitati matrimonii, de quo disserimus.

(172) Tit. III. *De clandestin.* § II. n. 101.

(173) *Ius canon.* lib. IV. tit. III. § II. n. 10.